

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput IV. Ex Concilia (a) Rhemensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

CAPUT III.

Ex epistola Pii (a) Papæ.

UT unusquisque Presbyter res, quas post dies consecrationis adquisierit, propriæ Ecclesiæ relinquat.

NOTÆ.

(a) Pii Papæ.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 3. sed rectius Burcharthus lib. 3. Decreti, cap. 121. Carnotensis p. 3. Decreti, cap. 96. Gratianus in cap. 1. 12. quæst. 3. citant textum hunc ex Concilio Carthag. 3. temporibus Siricii Pontificis celebrato; non tamen in præsentem refertur aliquis canon ipsius Concilii, sed summarium canonis 49. Verba autem referuntur à Gratiano in dicto cap. 1. & in Codice canonum Eccles. Afric. notis illustrato à Justello, ita leguntur can. 32. Item placuit, ut Episcopi, Presbyteri, Diaconi, vel quicumque clerici, qui nihil habentes ordinantur, & tempore Episcopatus, vel clericatus sui agros, vel quæcumque prædia nomine suo comparant, tanquam rerum dominicarum invasionis crimine teneantur, nisi admoniti, in Ecclesiam eadem ipsa contulerint. Si autem ipsis propriè aliqua liberalitate alicujus, vel successione cognationis obvenierit, faciant inde, quod eorum proposito congruit. Quod si à suo proposito retrorsum exorbitaverint, honore ecclesiastico indigni, tanquam reprobi judicentur. Causa autem hujus sanctionis, seu canonis, ut constat ex Baronio anno 397. num. 53. Severino Binio tom. 1. Concil. in notis ad ipsum canonem 49. ea fuit, quod cum reddita Ecclesiæ pace, sedatoque Arrianorum tumultu, Ecclesia ubique bonis afflueret, complures ex ipsis, qui eidem Ecclesiæ ministrabant, pietatem in quæstum convertentes, studio sanctitatis, & curâ pauperum abjectis, ardore dumtaxat colligendi divitias flagrabant. Quare PP. in præsentem Concilio statuerunt, ut Ecclesia sibi vindicaret ea bona, quæ clericus ex rebus ejus intuitu quæstus comparavit; eosque tanquam rerum Ecclesiæ invalores teneri, si ea non restituant, sanxerunt. Quæ posteriora verba difficilia videntur ex eo; nam constat, invalorem esse, non qui propria tenet, sed qui aliena ingreditur, l. invalor 5. C. unde vi. unde & invadere negotia, dicitur in l. 5. ff. de obl. & act. Faciunt textus in l. 1. §. socius, ff. de usuris, l. 3. §. si autem, ff. de vi & vi: quo sensu accipitur Concilium Carthag. 3. can. 38. in illis verbis: G. plebem, quam invaserat, usque

hodie commonitus, secundum quod fuerat statutum, relinquere contemnit. Extat in cap. petimus II. q. 1. Concilium Aurel. 3. can. 21. ibi: Si quis res Ecclesiæ debitas, vel proprias sacerdotis horrenda cupiditate occupaverit. Concilium Meldense can. 61. sub Sergio Aurelian. 4. sub Vigilio, can. 25. Sed Episcopus, Presbyterve dominium habet fructuum proprii beneficii, ut infra dicemus, cap. final. Ergo detinendo quæ sua sunt, invalores dici non debent. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, Episcopos, vel presbyteros retinentes bona empta ex fructibus sui beneficii, verè invalores non esse, quia dum vivunt, earum rerum usufructu potiuntur, detinendo tamen bona Ecclesiæ propria, aut saltem debita, quasi invalores judicari. Quam improprietatem hujus invasionis satis expresserunt Patres in præsentem canone, ibi: Tanquam rerum dominicarum invasionis crimine teneantur obnoxii. Ubi verbum, tanquam non eos verè invalores, sed quasi invalores esse significat, ut colligitur ex l. pecuniam 36. ff. de rebus credit. cap. soliti, de major. & obed ubi Glossa verbo Tanquam: plura Barboza verbo Tanquam. Pro qua sententia expendi potest ratio Concilii Parisiensis sub Gregorio IV. & Ludovico, lib. 1. cap. 16. ubi ratio præsentis sanctionis exprimitur per hæc verba: Quoniam multos presbyterorum occasione taliter emptarum rerum Ecclesiæ, quibus præsent, spoliasse, & à suo monasterio multis modis exorbitasse, & se diabolo mancipasse, multosq; laicorum ex hoc facto in damnationis scandalum, & perditionis protraxisse cognovimus. Et si verbunt tanquam, cum proprietate accipitur, adhuc dici potest, clericos in præsentem specie esse invalores, non quia bona Ecclesiæ actu propria, sed illi debita usurparunt; ex Concilio Aurelian. 3. can. 22. in illis verbis: Si quis sacerdos res Ecclesiæ debitas, vel proprias horrenda cupiditate occupaverit, retinuerit, aut à potestate ex competitione perceperit, si eas non restituerit, nullis rebus excusatur. Quare cum bona empta à presbyteris in præsentem specie Ecclesiæ acquisita essent, rectè docetur, presbyteros ea malo animo detinentes, invasionis crimine teneri.

CAPUT IV.

Ex Concilio (a) Rhemensi.

Inquirendum est, si quis Presbyterorum de redditibus Ecclesiæ, vel oblationibus, vel votis fidelium alieno nomine res comparavit: quia sicut nec suo, ita nec alieno nomine Presbyter fraudem facere de facultatibus ecclesiasticis debet: quoniam hoc sacrilegium est, & par crimini Judæ furis, qui sacras oblationes asportabat, & furabatur.

D.D. Gonzal. in Decretal. Tom. III, Pars I.

Pp

NOTÆ.

1. (a) **R**hemensi.] Ex hoc Concilio citatur textus hic in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 6.* & à Burcardo *lib. 3. Decret. cap. 123.* Carnotensi *p. 2. cap. 93.* Sed verius credo, transcriptum esse ex Capitulis Hincmari Rhemensis, ut textus in *cap. 1. hoc tit.* ubi præsens textus reperitur in hæc verba: *Inquirendum, si occasione huius præcedentis capituli (quod extat supra in cap. 1.) aliquis Presbyterorum ab hinc de redditibus Ecclesie, vel oblationibus, ac votis fidelium alieno nomine res comparaverit, & ibi structuras fecerit, vel que ad Ecclesiam pertinent, ibi collocaverit, & mulierum frequentiam inibi fieri permiserit, vel quod turpius est, tales mulieres ibi habuerit, que lanificium suum exerceant, & curam domus habeant, & ad eadem loca presbyter incongrue recurrerit, frequentaverit, vel manserit: quoniam contra decreta canonum hoc malum agitur, à quibus perpetratur; quia sicut nec suo, ita nec alieno nomine Presbyter, vel quilibet sub regula sænus exercere debet; multo minus autem fraudem facere de facultatibus ecclesiasticis; quoniam hoc agere sacrilegium est, & par crimen Ananie, & Sapphiræ, atque Judæ furis, qui sacras oblationes, que ad usum fidelium, ac pauperum mittebantur, asportabat, & furabatur. Nam aliud est sine dispendio Ecclesie amicis, vel*

*pauperibus, parentibus, aut quibuslibet incestuosis (barbare pro indigentibus) ex charitate cum mensura, & ratione subvenire, vel adiutorium ferre; & aliud cum destructione Ecclesie, vel dissipatione facultatum ecclesiasticarum, quasi furtim, immò furtim, que Ecclesie esse debuerant, & usibus illius, ac pauperum, seu hospitum impendi, carnalium carnaliter usibus sine divino respectu infervere; & de nihil habentibus promotus Presbyter non presumat, que de facultatibus Ecclesie comparaverit vendere, vel quasi ad casam Deitradere, nisi ad Ecclesiam, cuius propria esse debent, sine consulto Episcopi. Ex quibus verbis aperte constat, in præfenti agi de clericis, qui structuras, id est fabricas, ut in l. 1. C. de excusat. arif. lib. 10. negotiationis causâ, ubi mulieres lanificium facerent, sænusque exerceretur, fecerint: quæ omnia reprehensione digna censuerunt PP. in præfenti. Tum quia clerici sænus, aut similes negotiationem non debent exercere suo, vel alieno nomine, *cap. ultimo, 26. distinct.* Tum quia illis familiaritas cum fœminis prohibetur, ut probavi in *cap. 1. de cohabitatione clericorum.* Tandemque quia domos illas, seu fabricas, & bona in eis illata detinendo, sacrilegii, aut invasionis crimen committunt, ut faciebat impius Judas, qui sacras oblationes exportabat, & furabatur, ut refertur Joannis *cap. 12.**

CAPUT V.

Ex Concilio (a) Toletano.

SI quis sanè clericorum agella, vel (b) vineolas in terra Ecclesie sibi fecisse probabitur sustentandæ vitæ causâ, usque ad diem obitus sui possideat. Verum post suum decessum Ecclesie restituat, nec testamentario, aut successorio jure cuiquam hæredum, (c) pro hæredumve relinquat, nisi forsan cui Episcopus (d) pro servitiis, ac præstatione Ecclesie largiri voluerit.

NOTÆ.

1. (a) **T**oletano.] Secundo videlicet, *can. 4.* ut habetur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 7.* & in ipso Concilio apud Loaysam, *fol. 90.* Concilium hoc Toletanum celebratum fuit anno 565. id est, anno Christi 327. ut referunt Loaysa in *notis ad ipsum Concilium*, Sahabedra in *chronic. Goth. cap. 10.*
2. (b) **V**ineolas.] Ut in l. *prædica, §. libero, ff. de instrum. legat.* quæ juxta juris principia solo cedunt, & per consequens in dominio sunt Ecclesie, l. *adco, §. si Titius, ff. de acquir. rerum dominio, l. 2. §. de arbore, ff. de rei vind. §. si Titius, Instit. de rerum divisione.* Illustrant Institutarii ibi, Hieronymus Magius *lib. 4. miscel. cap. 7.* & si fuissent meliorationes in aliis rebus Ecclesie factæ, etiam ad Ecclesiam spectarent, quia creduntur factæ ex fructibus beneficii, latè probant Garcia de *expensis, capite 11. a num. 71.*
3. (c) **P**ro hæredum.] Pro hæredes dicuntur, veluti bonorum propofessores, & fideicommissarii, ut in Romana Synodo *can. 3.* ibi: *Hanc penam placuit hæredes, pro hæredesque respicere.* Apud Ivo-
nem *part. 6. Decreti, cap. 131.* ibi: *Nulli hære-*

dum meorum, ac pro hæredum, nec cuiquam persona alii quicquam debeat servitutis. Notavit Cujacius *hic.*

(d) **P**ro servitiis.] Cùm res donanda modice erat estimationis, aliàs nec donatio remuneratoria rerum Ecclesie ab ejus Prælato fieri potest, ut probavi in *cap. 2. de donat.*

COMMENTARIUM.

IN his omnibus canonibus à Raymundo compilatis *sub hoc tit. de peculio clericorum.* agitur non de patrimonio proprio à majoribus habito, aut aliunde quasito clericorum; sed de bonis intuitu Ecclesie acquisitis, & fructibus perceptis ex proprio Episcopatu, vel beneficio: peculium enim dicitur omne id, quod e converso clerici cujuscunque conditionis, aut gradus aliunde, quàm ex Ecclesia, seu clericatu, ejusve occasione quasierunt, & quasi seorsim ab Ecclesie rebus habent. Quo in sensu Romani peculium non id tantùm, quod filifamilias, servive habebant separatim à rationibus paternis, vel dominicis, ut in *titulo ff. de peculio,* appellabant; verum & pecuniam receptitiam, quam marito dote datâ mulier sibi retinebat, nec ad virum